

3 (Sem-5/CBCS) SKT HC 2

2021

(Held in 2022)

SANSKRIT

Paper : SKT-HC-5026

(Sanskrit Grammar)

(Honours Core)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(General Introduction to Vyākaraṇa, Śivasūtra,
Paribhāṣā, Sandhi)

(Marks : 20)

1. Answer the following :

1×3=3

अधस्तनानाम् उत्तराणि लिखतु—

(a) The प्रत्याहार अच् refers to स्वरवर्ण.

(Write Yes or No)

अच् इति प्रत्याहारेण स्वरवर्णाः सूच्यन्ते।

(आं न वा इति लेखनीयम्)

(2)

(b) How many यत्न are there in Grammar?

व्याकरणे कतिसंख्यकः यत्नः अस्ति?

(c) प्रत्याहारेषु _____ न ग्रहणम्।

(Fill in the blank)

(रिक्तस्थानं पूरयतु)

2. Write a short note on उपसर्ग. 2

उपसर्गविषये एका संक्षिप्ता टिप्पणी लेखनीया।

3. Explain any one of the following : 5

अधस्तनानाम् एकस्य व्याख्या करणीया—

अकः सवर्णे दीर्घः ; अदेङ्गुणः ; आदिरन्त्येन सहेता।

4. (a) Write an exhaustive note on पाणिनि and the 'अष्टाध्यायी'. 10

पाणिनिम् अष्टाध्यायीञ्च अवलम्ब्य एका विस्तृता टिप्पणी लेखनीया।

Or / अथवा

(b) Assess the कलापव्याकरण as a non-Pāṇinian Grammar.

अपाणिनीयव्याकरणरूपेण कलापव्याकरणस्य महत्त्वं सूचनीयम्।

(3)

UNIT—II

(Nātavidhi and Śatvavidhi)

(Marks : 10)

5. Explain any two of the following Sūtras : $2\frac{1}{2} \times 2 = 5$

अधस्तनानां द्वयोः सूत्रयोः व्याख्या करणीयाः —

रषाभ्यां नो णः समानपदे ; इणः षः ;
अट्कुण्वाहनुभ्यवायेऽपि।

6. Write the correct forms of any five words from the following : $1 \times 5 = 5$

अधस्तनेषु पदपञ्चकस्य शुद्धं रूपं लेखनीयम्—

रामायन/रामायण ; नराण/नरान् ; कविसु/कविषु ;
त्रिमुणि/त्रिमुनि ; परिषेवा/परिसेवा ; हरिणामामृतम्/
हरिनामामृतम् ; नमस्कृत्य/नमस्कृत्य।

UNIT—III

(Declension, Conjugation and Roots)

(Marks : 25)

7. Answer the following : $1 \times 4 = 4$

अधस्तनानाम् उत्तराणि लिखतु—

(a) अन्यत्/अन्यम् is the correct form of the word अन्य in the नपुंसकलिङ्ग.

(Choose the correct word)

अन्यशब्दस्य नपुंसकलिङ्गे रूपमस्ति अन्यत्/अन्यम्।

(शुद्धम् उत्तरं लिखतु)

- (b) Which विभक्ति is involved in the form त्रिषु of the word 'त्रि'?

'त्रि' इति शब्दस्य त्रिषु इति रूपे का विभक्तिरस्ति?

- (c) The form शाधि is connected to the root शास्/शी.

(Choose the correct word)

शाधि इति रूपं शास्/शी इति धातुना सह संयुक्तं वर्तते।

(शुद्धम् उत्तरं लिखतु)

- (d) What form the root भू takes in the third person singular number of लृट्लकार?

लृट्लकारगतप्रथमपुरुषैकवचने भू इति धातोः रूपं किं भवति?

8. Answer the following :

2×3=6

अधस्तनानाम् उत्तराणि लिखतु—

- (a) मति in genitive (in all numbers)

मतिशब्दस्य षष्ठीविभक्तिगतरूपाणि (सर्वेषु वचनेषु)

- (b) लता in instrumental (in all numbers)

लताशब्दस्य तृतीयाविभक्तिगतरूपाणि (सर्वेषु वचनेषु)

- (c) महाराज in dative (in all numbers)

महाराजशब्दस्य चतुर्थीविभक्तिगतरूपाणि (सर्वेषु वचनेषु)

9. Write the forms of either √सेव् in लोट् in all numbers and all puruṣas or the forms of √मृ in लृट् in all numbers and all puruṣas. 5

सेव् इति धातोः लोट्लकारगतसकलपुरुषनिष्ठवचनयुक्तानि रूपाणि अथवा मृ इति धातोः लृट्लकारगतसकलपुरुषनिष्ठवचनयुक्तानि रूपाणि लिखतु।

10. Write any one of the following : 10

अधस्तनयोः एकस्य उत्तरं लिखतु—

- (a) Decline तद् in all विभक्तis, वचनs and लिङ्गs.

तद् इति शब्दस्य रूपाणि सर्वासु विभक्तिषु, सर्वेषु वचनेषु सर्वेषु लिङ्गेषु च लेखनीयानि।

- (b) Decline युष्मद् in all विभक्तis and all वचनs.

युष्मद् इति शब्दस्य रूपाणि सर्वासु विभक्तिषु सर्वेषु वचनेषु च लिखतु।

(6)

UNIT—IV

(Kāraṅgaprakaraṇam, Samāsaprakaraṇam)

(Marks : 25)

11. Answer the following : 1×3=3

अधस्तनानाम् उत्तराणि लिखतु—

(a) Which विभक्ति is connected to सम्बन्धपद?

सम्बन्धपदेन सह का विभक्तिः संयोजिता भवति?

(b) ध्रुवमपाये _____ ।

(Fill in the blank)

(रिक्तस्थानं पूरयतु)

(c) एकशेष is connected to द्वन्द्व / बहुव्रीहि / तत्पुरुष
Samāsa.

(Choose the correct word)

एकशेषः द्वन्द्व / बहुव्रीहि / तत्पुरुष इति समासेन सह
संयुज्यते।

(शुद्धम् उत्तरं लिखतु)

12. Show the difference between सन्धि and समास. 2

सन्धिसमासयोः भिन्नतां प्रदर्शयतु।

13. (a) Explain any two of the following Sūtras :

5×2=10

अधस्तनेषु सूत्रद्वयस्य व्याख्या करणीया—

अपवर्गे तृतीया ; आधारोऽधिकरणम् ; कर्तुरीप्सिततमं
कर्म ; हेतौ।

(7)

(b) Define and illustrate any two of the
following concepts : 5×2=10

अधस्तनेषु लक्षणोदाहरणपुरःसरं पदद्वयस्य व्याख्या
करणीया—

द्विगुसमासः ; तत्पुरुषसमासः ; अव्ययीभावसमासः ;
बहुव्रीहिसमासः।

★ ★ ★